

Natuurtoets nieuwbouw locatie "Roelofs" te Wierden

Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

projectnr. 217630
revisie 00
12 februari 2010

Opdrachtgever
Hegeman Projectrealisatie B.V.
Postbus 224
7440 AE Nijverdal

datum vrijgave	beschrijving	goedkeuring	vrijgave
12-02-2010	revisie 00	drs. H. Jacobs	ir. J. van Munster

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doel	4
1.3	Werkwijze	4
1.4	Leeswijzer	4
2	Gebiedsbeschrijving	6
2.1	Huidige gebiedskenmerken	6
2.2	Bureaustudie natuurwaarden	6
2.3	Terreinbezoek	7
2.4	Waargenomen en te verwachten beschermde soorten	10
3	Beschrijving van de ingreep	14
3.1	Consequenties per soortgroep	14
3.1.1	Vogels	14
3.1.2	Zoogdieren	14
3.1.3	Amfibieën en reptielen	15
3.1.4	Planten	15
3.1.5	Overig beschermde soorten	15
4	Conclusie	17
4.1	Zorgplicht	17
4.2	Tot slot	17
Bijlagen		
Bijlage 1:	Wettelijk Kader	
Bijlage 2:	Gegevens Natuurloket	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Hegeman Projectrealisatie B.V. is voornemens nieuwbouw appartementen te realiseren op de locatie gelegen aan de Nijverdalsestraat te Wierden.

Vanuit de huidige natuurwetgeving is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van de in het plangebied mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden, met als doel dat aan deze waarden zo min mogelijk schade wordt toegebracht. Indien schade aan beschermde soorten niet te voorkomen is, is mogelijk een ontheffing ex. art. 75 van de Flora- en Faunawet noodzakelijk. Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingsbesluit van kracht. Met dit besluit is geregeld dat voor algemeen voorkomende soorten een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen en geen ontheffing meer aangevraagd hoeft te worden. Wel blijft de algemene zorgplicht van kracht (zie bijlage 1 voor Wettelijk Kader).

De voorliggende natuurtoets geeft inzicht in de voorkomende, dan wel te verwachten beschermde planten- en diersoorten in het plangebied. De ligging van het plangebied is weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1: De ligging van het plangebied te midden van de bebouwing van Wierden. (bron ondergrond: Googlemaps).

1.2 Doel

Het doel van voorliggende toetsing is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied met de Flora- en faunawet en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Werkwijze

Om eventuele strijdigheden met de Flora- en faunawet op te sporen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke status hebben deze soorten?
2. Welke invloed heeft de geplande ingreep op de (strikt) beschermde soorten in het plangebied?
3. Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen of verzacht?
4. Indien de duurzame staat van instandhouding van strikt beschermde soorten in gevaar komt, welk vervolgtraject dient dan doorlopen te worden?
5. Voor welke beschermde soorten moet een ontheffing aangevraagd worden?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen:

Stap 1. Bureaustudie

Op basis van literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten in het plangebied voorkomen. Hierbij is o.a. gebruik gemaakt van het natuurloket, raven-site en waarneming.nl.

Stap 2. Terreinbezoek

Na het bureauonderzoek is eenmaal een terreinbezoek aan het plangebied en de omgeving gebracht. Hierbij is, op basis van de gegevens van de bureaustudie beoordeeld voor welke soorten het plangebied daadwerkelijk een geschikte habitat biedt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen maatregelen en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de (mogelijke) effecten (vernietiging, verstoring, versnippering) op de verwachte beschermde soorten beschreven. Voor de verwachte negatieve effecten op de beschermde soorten worden mitigerende maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van stap 1 tot en met 3 zijn conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van verbodsbepalingen zoals genoemd in de Flora- en faunawet art. 75. In het rapport worden aanbevelingen gedaan voor te nemen vervolgstappen.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden het plangebied en de ingreep beschreven. Hier komt de bureaustudie en het terreinbezoek aan de orde. Hoofdstuk 3 beschrijft de effecten van de ingreep op de aangetroffen natuurwaarden. In hoofdstuk 4 staan tenslotte de conclusies en aanbevelingen van het voorliggende onderzoek.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Huidige gebiedskenmerken

Het plangebied is gelegen nabij het centrum van Wierden op de kruising van de Nijverdalseweg en De Marke. Aan de andere zijden grenst het terrein aan tuinen van de woningen aan De Holtinck, en aan de bebouwing en parkeerplaats van de aangrenzende winkel. Het terrein omvat drie woonhuizen met tuinen, schapenweides met schuurtjes en een plantsoen.

Figuur 2: Het plangebied. (bron: Bing.com/maps)

2.2 Bureau studie natuurwaarden

Het plangebied valt binnen het kilometerhok x:236, y:486. Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat dit hok niet tot slecht is onderzocht. Er zijn enkele zoogdiersoorten aangetroffen in dit kilometerhok maar gezien het beperkt karakter van het onderzoek ter plaatse kan dit slechts als een eerste indicatie voor de aanwezigheid van beschermde soorten gezien worden. De dagvlinders zijn redelijk onderzocht waarbij er geen beschermde soorten zijn aangetroffen. Een afdruk van de gegevens van het Natuurloket is opgenomen in bijlage 2.

Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van soorten zijn verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Broekhuizen et al., 1992), vissen (Brouwer et al., 2008), libellen (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002), dagvlinders

(Bos et al., 2006), reptielen en amfibieën (www.RAVON.nl) en insecten (www.Naturalis.nl \EIS).

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in de omgeving van het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van een terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

Het plangebied maakt geen deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en heeft geen beschermde status in het kader van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de Natuurbeschermingswet 1998. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied (in dit geval het Natura 2000 gebied Het Wierdense Veld) ligt op 3,8 kilometer ten westen van het plangebied.

2.3 Terreinbezoek

Het plangebied is op 28 januari 2010 door een deskundig ecooloog van Oranjewoud bezocht.

De aan de Nijverdalseweg gelegen woning en bij gebouwen bieden geen geschikt onderkomen voor vleermuissoorten. De dakranden zijn volledig afgewerkt en de dakpannen sluiten nauw aan op de muren bij de garage en bijgebouwen (zie figuur 3 en 4).

Figuur 3. De dakranden van het huis aan de Nijverdalseweg.

Figuur 4. Het achterhuis.

De tuinen zijn goed onderhouden en beplant met diverse cultuurplanten waaronder laurier en diverse coniferen en dennen. Op het kort gemaaid gazon zijn veel konijnen te zien. Aan de tuinzijde begrenst door een hekje met Hedera. Deze tuinen en hun staat van onderhoud maken dat het slechts geschikt habitat is voor een beperkt aantal beschermde soorten. Te denken valt aan vogelsoorten als Merel, Huismus, Winterkoning en Koolmees en zoogdieren als het Konijn en de Mol. Achter het huis is een klein overhoekje met wat grof afval en enkele verwilderde struiken (zie figuur 5). Deze ruimte vormt een geschikt onderkomen voor de Egel en algemeen voorkomende muizen- en spitsmuizensoorten als de Huismuis, Veldmuis en de Huisspitsmuis.

Figuur 5. Een rommelig overhoekje, geschikt habitat voor algemene muizen soorten.

Ook het woonhuis aan De Marke. verkeert nog in goede staat van onderhoud. Ook hier zijn de dakranden strak afgewerkt. De tuin bevat onder andere enkele dicht vertakte struiken zoals Forsythia en Vuurdoorn. Deze struiken bieden goede nest gelegen heden voor algemene struweel vogels als de eerder genoemde Merel, Huis- en Heggemus.

Achter de huizen is een schapenweide gelegen. Dit grasland bestaat uit kortgras met enkele zeer algemene kruiden soorten als de Paardebloem, Madeliefje en Klaver. De weide is kort gegraasd door de schapen en er zijn vele konijnen hollen en keutelhoppen. In de weide staan twee kleine schuurtjes waarvan er een dienst doet als schapenstal de ander als opslag. De weide en de schuurtjes vormen ook geschikt habitat voor algemene muizen- en spitmuizen soorten. In en om de weide zijn de volgende vogelsoorten waargenomen, Koolmees, Merel, Ekster, Kauw en Houtduif.

Het noordelijk deel van het plangebied bestaat uit een plantsoen met enkele grotere Eiken en Berken met daaronder een struiklaag met o.a. Sneeuwbes, Laurier en Hulst.

Figuur 6. In de weide zijn vele konijnenholen.

2.4 Waargenomen en te verwachten beschermde soorten

Op basis van de gegevens van de bureaustudie en de tijdens het terreinbezoek vastgelegde biotopen en soorten is een inschatting gemaakt van de beschermde soorten die in het plangebied te verwachten zijn dan wel tijdens het terreinbezoek ook zijn waargenomen. Deze soorten en hun beschermingsregime zijn opgenomen in tabel 1.

Vogels

Het plangebied bestaat uit bebouwing, tuinen en weiland en plantsoen met enkele opgaande bomen en struiken. In deze habitats zijn algemeen voorkomende vogelsoorten van stedelijk gebieden te verwachten zoals Merel, Huismus, Turkse tortel en Koolmees.

Zoogdieren

Vleermuizen

In het plangebied bevinden zich geen verblijfplaatsen van vleermuizen. Het is wel mogelijk dat enkele algemeen voorkomende soorten als de Gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger hier incidenteel foerageren.

Landgebonden zoogdieren

De ligging van het plangebied binnen de bebouwde kom van Wierden en het intensieve gebruik en onderhoud van het terrein maakt dat hier slechts weinig zoogdiersoorten voorkomen. Op het gazon en in de weilandjes zijn veel sporen van konijnen waar te nemen. De schuurtjes in de weiden en het overhoekje achter de garage bieden beschutting voor enkele algemeen voorkomende muizen en spitsmuizen zoals de Huismuis, Veldmuis en de Huisspitsmuis. Verder kan de Egel het plangebied als foerageergebied gebruiken. In de weilanden komt ook de Mol voor.

Amfibieën en reptielen

Door het ontbreken van waterpartijen in het plangebied zijn er geen geschikte voortplantingsplaatsen voor amfibieën. De Gewone pad en de Kleine watersalamander kunnen tot ver van open water voorkomen en kunnen incidenteel in het plangebied foerageren. Het plangebied biedt geen geschikt habitat voor reptielen.

Planten

Het plangebied vormt door het huidig gebruik geen geschikt habitat voor zeldzame en beschermde planten. Beschermde plantensoorten zijn in het plangebied niet waargenomen en worden niet verwacht.

Paddestoelen, (Korst)mossen, Vlinders, Libellen en overige ongewervelden. Beschermde paddestoelen, (korst)mossen, vlinders, libellen en ongewervelden worden niet verwacht op de planlocaties.

Tabel 1. Een indicatie van de beschermde soorten op in het plangebied

Soort		Beschermingsstatus		
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Flora- en faunawet	Habitatrichtlijn bijlage II/IV;	Rode lijst (nov. 2004)
Vogels				
Ekster	<i>Pica pica</i>	v	-	-
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	v	-	-
Huismus	<i>Passer domesticus</i>	v	-	-
Koolmees	<i>Parus major</i>	v	-	-
Merel	<i>Turdus merula</i>	v	-	-
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	v	-	-
Staartmees	<i>Aegithalos caudatus</i>	v	-	-
Turkse tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>	v	-	-
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>	v	-	-
Zoogdieren				
Egel	<i>Erinaceus europeus</i>	X1	-	-
Huismuis	<i>Mus musculus</i>	X1	-	-
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>	X1	-	-
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	X1	-	-
Mol	<i>Talpa europea</i>	X1	-	-
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	X1	-	-
Amfibieën				
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	X1	-	-
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>	X1	-	-

Verklaring afkortingen in kolommen:

X = soort is beschermd krachtens de Flora- en faunawet
beschermingsregime AMvB art.75

1 = soort tabel 1

2 = soort tabel 2

3 = soort tabel 3

HR = Habitatrichtlijn

KW = Kwetsbaar

BE = Bedreigd

GE = Gevoelig

Uit de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat in het plangebied beschermde soorten voor kunnen komen (zie Tabel 1). Het gaat hier om soorten die algemeen voorkomen in Nederland.

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingbesluit bij artikel 75 Flora- en faunawet van kracht. Voor de algemene soorten van tabel 1, te weten Egel, Huismuis, Huisspitsmuis, Konijn, Mol, Veldmuis, Gewone pad en Kleine watersalamander geldt sindsdien een vrijstelling voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, mits de zorgplicht in acht wordt genomen.

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 t/m 3 van de Flora- en faunawet; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden.

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

3 Beschrijving van de ingreep

Hegeman Projectrealisatie B.V. is voornemens nieuwbouw appartementen te realiseren op de locatie gelegen aan de Nijverdalsestraat te Wierden. Hiertoe zal de huidige bebouwing gesloopt worden. De weilandjes en het plantsoen aan de noordzijde van het terrein zullen verdwijnen ten behoeve van de nieuwbouw en aan te leggen verhardingen als parkeerplaatsen en toegangsweg.

3.1 Consequenties per soortgroep

3.1.1 Vogels

In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen in het plangebied tijdens het broedseizoen (15 maart – 15 juli) sterke negatieve effecten hebben op de meeste vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen en verstoring van de reproductie. Wettelijk gezien wordt daarom ook geen ontheffing verleend indien (broed)vogels worden verstoord.

De effecten op (broed)vogels in het plangebied en de directe omgeving zullen beperkt zijn. Effecten zijn er alleen als de werkzaamheden plaats vindt in het broedseizoen. Wanneer werkzaamheden plangebied in de periode september - maart aanvangen is er geen sprake van een verstoring. Vogels zullen dan ook niet in het plangebied gaan broeden, aangezien er teveel verstoring al aanwezig is.

Wanneer het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen te starten met de werkzaamheden, kan voor aanvang van het broedseizoen de vegetatie en stalletjes verwijderd worden waardoor potentiële broedplaatsen verdwijnen. Op deze wijze kan er ook tijdens het broedseizoen doorgewerkt worden.

De gunstige staat van instandhouding van de in het plangebied voorkomende of verwachte vogelsoorten zal niet worden aangetast wanneer werkzaamheden buiten het broedseizoen aanvangen.

3.1.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Er bevinden zich in het plangebied geen verblijfplaatsen van vleermuizen. De soorten die potentieel het gebied gebruiken als foerageergebied zijn algemeen voorkomend en kunnen ook na herinrichting van het gebied gebruiken. Door de nieuwbouw verdwijnt er hooguit een beperkt oppervlak aan foerageergebied.

De gunstige staat van instandhouding van de in het plangebied voorkomende of verwachte vleermuizensoorten zal niet worden aangetast.

Landgebonden zoogdieren

De werkzaamheden kunnen vooral schade veroorzaken aan algemene muizensoorten en spitsmuizen. Deze schade is maar moeilijk te voorkomen, omdat deze soorten bij onraad hun hol in vluchten en zich bij gunstige omstandigheden nagenoeg het hele jaar

voortplanten. Ze leven echter geen van allen in kolonies. Door deze solitaire levenswijze, het betrekkelijk kleine oppervlak aan biotoop en de hoge reproductiesnelheid zal de schade zeer beperkt zijn. De gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten komt niet in het gedrang.

Effecten op kleine zoogdieren zoals muizen kunnen worden beperkt door de bouwactiviteiten gefaseerd uit te voeren. Dit houdt in dat eerst de vegetatie zo kort mogelijk wordt gemaaid of verwijderd, alvorens in een later stadium bouwrijp te maken. Het hierdoor eerst minder geschikt gemaakte leefgebied kan dan tijdig door de aanwezige zoogdieren worden verlaten. Ten aanzien van deze soorten geldt dat ze niet tijdens de winterslaap mogen worden verstoord door het verwijderen van vegetatie. Dat betekent dat vegetatie in de periode van eind september tot half november zou moeten worden verwijderd. Deze bepaling komt voort uit de 'algemene zorgplicht' zoals die in de Flora- en faunawet is beschreven (zie ook paragraaf 4.1).

Grotere zoogdieren, als Egel en Mol hebben grote leefgebieden en zullen tijdens de werkzaamheden het plangebied mijden. In de omgeving is voldoende geschikt leefgebied aanwezig voor deze soorten. Effecten op populatieniveau van deze soorten worden niet verwacht.

Om het onbedoeld doden van egels te voorkomen is het raadzaam om voor het verwijderen van vegetatie het plangebied te controleren op eventuele aanwezigheid van egels. Indien egels worden aangetroffen, kunnen ze worden verplaatst naar geschikt biotoop in de omgeving.

De gunstige staat van instandhouding van de zoogdieren zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ingreep.

3.1.3 Amfibieën en reptielen

De gewone pad en de Kleine watersalamander zijn algemeen voorkomende soorten in Nederland en kennen een groot verspreidingsgebied. Het verdwijnen van een klein deel marginaal foerageergebied zal geen wezenlijk effect op populatie niveau hebben. Er zijn geen effecten te verwachten op beschermde reptielen omdat deze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet geschikt zijn.

De gunstige staat van instandhouding van amfibieën en reptielen zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ingreep.

3.1.4 Planten

Er zijn geen effecten te verwachten op beschermde planten, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet geschikt zijn.

3.1.5 Overig beschermde soorten

Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelden. Deze soorten zijn niet aangetroffen en de aanwezige biotopen zijn niet geschikt.

4 Conclusie

De uitvoering van de werkzaamheden kan leiden tot overtredingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Door de werkzaamheden zijn er negatieve effecten op een aantal algemeen voorkomende, beschermde soorten te verwachten. Door een zorgvuldige werkwijze en het nemen van mitigerende maatregelen (o.a. juiste periode van uitvoering en het verwijderen van de opgaande vegetatie) kan schade worden voorkómen en blijven negatieve effecten beperkt.

Voor de effecten op de algemene voorkomende, maar beschermde soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor de algemene soorten geldt sinds 23 februari 2005 een vrijstelling voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, mits de zorgplicht in acht wordt genomen.

4.1 Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

Werken buiten kwetsbare periode

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien voorbereidende werkzaamheden, als bouwrijp maken, in die periode worden uitgevoerd, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Werken in kwetsbare periode

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan. Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen.

4.2 Tot slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op beperkte inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een verkennend terreinbezoek.

Eenmalig onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik van het terrein en de marginale natuurwaarden zijn de risico's op verstoring van beschermde soorten minimaal. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving.

Indien u nog vragen heeft naar aanleiding van deze rapportage kunt u contact opnemen met onze ecologisch adviseur ir. Joost van Munster (06-51515118) .

Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea. - Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3de herziene druk.

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.

Lenders, H.J.R., C.C.H. Marijnissen & R.P.W.H. Felix, 1993. Waarnemen en herkennen van amfibieën en reptielen in het veld. Uitgave van de Stichting RAVON, Nijmegen.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Internet:

www.natuurloket.nl

www.ravon.nl

www.waarneming.nl

Bijlage 1: Wettelijk Kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijn-gebied (voorheen Speciale Beschermings-Zones (SBZ's) opgenomen.

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden welke zijn vermeld in bijlage IV. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Vanuit de kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet (zie paragraaf 2.2 van het voorgaande rapport).

Flora- en faunawet

Onder de werking van de Flora- en faunawet vallen circa 1.000 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren (m.u.v. de huismuis en zwarte en bruine rat), vogels, amfibieën en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal soorten planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (art. 2).

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord. Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de wet staan genoemd in onderstaand kader.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:

- Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:

- Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met het oog op bovenstaande doelen opsporen van dieren.
- Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van dieren
- Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren

De werkingssfeer van de Flora- en faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten overal in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora- en faunawet worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. artikel 75 van de Flora- en faunawet¹ in werking getreden. Middels deze AMvB wordt onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de diersoorten die voorkomen in het plangebied. In de AMvB worden hiertoe verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime AMvB:
Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat. Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos; , algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje en Gewone dotterbloem.
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime AMvB:
Voor soorten van tabel 2 van de AMvB is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

1. Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijzigingen van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen.

- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in Bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime AMvB.

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan vier criteria wordt getoetst (zwarte toets): de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt niet aangetast, er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Voor Bijlage 1 soorten uit Tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van alle belangen genoemd in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1- soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep:

1. Bescherming van flora en fauna (b);
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
4. Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimte inrichting of ontwikkeling (j)

Voor Bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn uit Tabel 3 geldt voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing wordt verleend op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn:

1. Bescherming flora en fauna (b)
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);

- Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. T.a.v. vogels geldt, dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode dan dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor broedvogels wordt echter geen ontheffing verleend waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat broedvogels niet verstoord mogen worden tijdens het kwetsbare broedseizoen; dit mede in het kader van de algemene zorgplicht die ook voor vogels geldt.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen.

Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is.

Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009).

Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);

- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats gaan vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Bijlage 2: Gegevens Natuurloket

Rapportage voor kilometerhok X:236 / Y:486								
Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten						slecht	-	1975-2007
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddenstoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	2	2		3		slecht	26-50%	1997-2007
Broedvogels			1			slecht	0%	1996-2007
Watervogels						niet		96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						redelijk		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						niet		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						niet		1993-2007

* Legenda

FF1 = Flora- en faunawet
lijst 1 (vrijstelling)
FF23 = Flora- en faunawet
lijst 2 + 3 (streng
beschermd)
Hrl = Habitatrichtlijn (alleen
bijlage 2 en 4)
RL = Rode Lijst
(#) = tevens
meetnetgegevens
verzameld.

Volledigheid onderzoek:
Hiermee wordt aangegeven
of op basis van de
gebrachte bezoeken een
volledig overzicht is te
verwachten van de soorten
van de betreffende
soortgroep. Een toelichting
op deze categorieën kunt u
vinden onderaan deze
rapportage.

Detail: Met dit percentage
wordt aangegeven welk
aandeel van alle van dit
kilometerhok beschikbare
gegevens van Rode-
Lijstsoorten en wettelijk
beschermden soorten op
gedetailleerder niveau
beschikbaar is.

Actualiteit: per groep is
aangegeven uit welke
periode de gegevens zijn
opgenomen.

 niet van toepassing